

จิตดวงหลังดับ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

บุญกุศลนะ วันนี้ทำบุญกุศล บุญกุศล เห็นใหม่ ทุกคนปรารถนาความเป็นบุญกุศล ทุกคนปรารถนาความสุข ทุกคนปรารถนาความพ้นทุกข์ แต่การหาความพ้นทุกข์หาที่ไหน?

หลวงปู่แหวนบอกไว้ในหนังสือ เห็นใหม่ “จิตดวงหลังดับ” จิตดวงหลังนะ จิตดวงแรกนี่จิตพวกเราไม่เคยดับ จิตพวกเราสืบทอดกัน พอสืบทอดกันมันมีความรู้สึก มันผูกพันกันแล้วมันก็ผูกมัดกันไปตลอดเวลา

จิตดวงหลังดับ เห็นใหม่ จิตดวงหลังดับหมายถึงกรรมมันขาด กรรมมันไม่งอก มันรับรู้เฉพาะของมันเองแล้วไม่สืบทอด การไม่สืบทอดคือการไม่ผูกพัน เราสืบทอด เราผูกพันกันไป เราผูกพัน มันเป็นอารมณ์ไป มันหมุนออกไปเพราะอะไร?

เพราะว่ากิเลสมันงอกใจ ความงอกมันเกี่ยวพันกันไป เวลาจิตมันเกิด ดวงของจิตเกิดขึ้นมา จะรับรู้กันตลอดไป แต่จิตมันเกิดมาดวงเดียว รับรู้ดวงเดียวแล้วก็ดับภายในดวงเดียว มันไม่สืบทอดกัน คือว่ากิเลสมันไม่งอก กิเลสมันขาดออกไปจากใจ อันนั้นคือการปฏิบัติ

สิ้นสุดของการประพฤติปฏิบัติมันต้องมีรู้ว่าสิ้นสุดจบกันลงตรงไหน ตรงที่ว่ากิเลสมันไม่งอก กิเลสมันขาดออกไปจากใจ กิเลสขาดออกไปจากใจ ใจนั้นพ้นออกไปจากความทุกข์ นั่นนะเป็นเนื่อนาบุญของพวกเรา เห็นใหม่ เป็นเนื่อนาบุญ เราปรารถนาบุญกุศล เราต้องทำบุญกุศล เนื่อนาบุญของเรา หว่านพืชลงไปขึ้นไปแล้ว มันถึงจะได้ผลมาเต็มมหาศาลของเรา

ถ้าเราหว่านพืชของเราไป การหว่านพืชของเราไป บุญกุศลที่เราหว่านลงไป ถ้าหว่านลงไปถึงเนื่อนาบุญที่ดี มันจะได้บุญกุศลของเรากลับมา ในพระไตรปิฎกบอกไว้ เห็นใหม่ “ทำบุญกุศลได้บุญกุศลมากที่สุด คือทำกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์สาวกต่างๆ แล้วก็ต่ำกันลงมา จนไม่มีที่เราไว้ใจได้ ต้องทำบุญสังฆทาน”

สังฆทานเหมือนสังฆะ สังฆะเหมือนสงฆ์ สงฆ์เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ สงฆ์ไม่ใช่สงฆ์ สมมุติสงฆ์ สังฆะ สงฆ์ เห็นไหม ๔ องค์รวมกันถึงเป็นสงฆ์ แต่สงฆ์ที่บริสุทธิ์นั้น เห็นไหม “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” สงฆ์องค์แรกเกิดขึ้นมาในโลก สงฆ์นั้นคือผู้ที่บริสุทธิ์ แต่สังฆะนี้ ตัวแทนใจ เป็นสังฆสภา เป็นตัวแทนของสงฆ์ นี้เนื่องาบุญของโลก ทำสังฆทานไป

อันนี้ก็เหมือนกัน วันนี้วันพระ เราทำบุญกุศลขึ้นมา บุญกุศลทำขึ้นไปแล้ว มันจะได้เปิดต่อไป มันเปิดสามโลกธาตุใจ วันนี้เป็นวันกลาง เป็นวันของสากล ทุกภพทุกชาติรับรู้กันเรื่องบุญกุศล เพราะว่าการเกิดและการตาย ใจดวงนี้เคยเกิดและเคยตาย เคยสัมผัสกันมา ในพุทธศาสนา สอนถึงว่าวันพระวันโกน เห็นไหม วันโกนวันเตรียมตัว รู้แล้วพรุ่งนี้จะได้บุญกุศล มันมีความสุข ใจมีความสุข

แล้ววันนี้เป็นวันพระวันธรรมะ ทำบุญกุศลขึ้นมาเพื่อจะให้ใจมีความสุข ทำบุญกุศลขึ้นมา บุญกุศลมันเป็นอาหารของใจ อาหารของร่างกายคืออาหารของคำข้าว แต่คำข้าวกินเข้าไป ขนาดไหน หัวใจมันเศร้าหมอง หัวใจมันก็ทุกข์อยู่ของมัน แล้วเอาออกไม่ได้ใจ

เวลากินข้าวเข้าไปนะ พอมันย่อยอาหารหมดไป พอมันหมดไปมันก็หิว พอหิวมันก็อยากกินอีก แต่อารมณ์ที่มันอยู่ในหัวใจ มันย่อยไม่ได้ มันเกิดดับเกิดดับอยู่ในหัวใจนั้น พอมันย่อยออกไป มันดับไปเดี๋ยวก็เกิดใหม่ ๆ

นี่จิตดวงหลังไม่ดับ จิตดวงหลังมันสืบต่อ ความผูกพันของจิต ดวงของจิตมันผูกมัดเข้าไป พอมันผูกมัดเข้าไปมันก็สืบต่อกันไป มันเป็นอารมณ์ผูกพันกันไป แล้วมันก็หมุนกินต่อไป ตลอดไป

แต่ถ้าจิตดวงหลังมันดับ กิเลสมันไม่งอก เห็นไหม มันรับรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์สอนอัครสาวกต่างๆ ใช้อะไรสอน? พระอรหันต์ต่างๆ เวลาพูดเวลาสื่อกับญาติโยมเอาอะไรสื่อ? เห็นไหม ก็เอาดวงจิตเอาความรู้อันนั้นสื่อออกมา แต่สื่อออกมาด้วยความรับรู้ สื่อเพื่อความหมายใจ

แต่ของเราสื่อเพื่อความหมายด้วย พอความหมายนั้นเกิดขึ้นมา มันมีอารมณ์อย่างนี้ มันงอกเห็นไหม จิตนี้มันงอกออกไป มันรับรู้อารมณ์ สิ่งนี้ถูกหรือผิด? พุดไปถูกหรือไม่ถูก? เห็นไหม

ความรับรู้อันนั้นมันทำให้เราผูกพันไป แล้วผิดถูกขึ้นมามันก็ย้อนกลับมาเป็นว่า เอ้...ผิดหรือถูก? มันล้งเลঙ্গสัย

ความล้งเลঙ্গสัยมันสืบต่อด้วย สืบต่อแล้วก็หลอกตัวเองด้วยว่าตัวเองทำถูกหรือทำผิด? ถ้าตัวเองทำถูกมันก็พอใจ นิ่งอก เวลามันทำไม่ถูกมันก็ไม่พอใจ มันไม่ขาด มันสืบต่อไป ทุกข์เป็น อย่างนั้น

นี่มันถึงต้องที่สุดของการประพฤติปฏิบัติ มันก็ขาดออกไปจากใจ แต่ที่รับรู้อยู่ เห็นไหม ภารา หเว ปญจกขนุชา ชั้นนี้เป็นความสืบต่อ ชั้นนี้เป็นเครื่องอยู่อาศัย เป็นภาระที่สืบไปเฉยๆ เป็นภาระ เป็นการสืบต่อ เป็นการสื่อสารกัน

แต่ผู้ที่ยังไม่ประพฤติปฏิบัติ ชั้นฆมาร ชั้นนี้เป็นมาร ความคิดนี้เป็นมาร ความคิดนี้บีบบี้ตีไฟ ความคิดนี้กดขี่บนหัวของเรา แล้วก็คิด เห็นไหม ความคิดมีอำนาจเหนือเรา ทำให้เราเป็นอย่างไรก็ได้ ถ้าความคิดขึ้นมาแล้วมันจะทำตามความคิดอันนั้น

นี่ความคิดมันผูกพันไป มันถึงเป็นชั้นฆมารไป มันถึงสืบต่อ มันถึงไม่ขาด มันถึงไม่ดับ จิตดวงหลังไม่ดับ จิตดวงหลังดับนี้เป็นคำพูดของหลวงปู่แหวนนะ จิตดวงหลังนี้ดับ ดับเพราะกิเลส มันไม่งอกไป

นี่คือการทำเพื่อประโยชน์ของเรา เราทำบุญกุศลนี้มันเป็นการสร้างบุญ นี่เป็นอามิส เป็นอามิสขึ้นมาเพื่อจะให้ได้เกิดพึงธรรม พอพึงธรรมขึ้นมา ธรรมอันนี้มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บอกว่า “หัวใจนี้มันตั้งขึ้นมาได้”

หัวใจของเราตั้งขึ้นมาได้ ถึงมันจะสืบต่อขนาดไหนนะ มันสืบต่อแต่เราไม่รู้ คนตาบอด เห็นไหม เดินไปบนถนนนะ คนตาบอดต้องโดนรถชนตายเต็มขาดเลย ถ้าคนตาบอดเดินไปบนถนน คนตาบอดต้องหลบออกข้างถนนออกไป เห็นไหม ไม่ก็รถต้องหลบให้

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราไม่สามารถตั้งใจของเราได้ เหมือนคนตาบอดลุยเข้าไปในอารมณ์ของตัวเองไป จิตนี้ลุยเข้าไปในอารมณ์ของตัวเอง มันมุดเข้าไปในอารมณ์แล้วพยายามกระทบกับอารมณ์ตัวเอง แล้วก็โดนกระทบอยู่อย่างนั้น นี่คนตาบอดเดินไปในอารมณ์ของตัวเอง

ทำบุญกุศลเพื่อเป็นกุศลของเรา ทำบุญกุศลไม่เป็นกุศลของเรานี้มันเป็นเรื่องที่ว่ามันเป็น อามิส มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป มันใช้มันหมดใจ หลวงปู่มั่นบอกไว้ว่า “จิตนี้ตายเกิดตายเกิด แล้วอย่าให้ไปค้างไปลอยอยู่ที่ในนรกในอบายภูมิ ให้จิตนี้ไปตั้งอยู่บนสวรรค์ แล้วพระศรีอริยเมตไตรยลงมาตรัสรู้ นี่เคลื่อนลงมาจากสวรรค์ เคลื่อนลงมาเพื่อจะรับรู้สิ่งนี้เพื่อจิตมันอ่อน จิตมันควรแก่การงาน”

นี่จิตมันพักอยู่ตามวิญญูะ ตามภพตามชาติ ถ้าเราไม่มีบุญกุศลอันนี้ประคองไว้ มันก็จะไป ประสาทความคิดของมัน ถ้ามีบุญกุศลนี้ประคองไว้ มันจะไปคิดขึ้นมาไง ไปอยู่ในอำนาจของเรา ไปอยู่ที่ว่าเราสามารถเคลื่อนจิตของเราไปพักที่ไหน ต้องไปพักนะ จิตนี้มันต้องอาศัยเป็นภพเป็นชาติ ตลอดไป ตายปั๊บเกิดทันทีๆ จะเกิดเป็นอะไรแล้วแต่ของมัน

แต่ถ้ามันไม่มีบุญกุศลนี้เป็นเครื่องประคองไป มันก็ไปไม่ได้ แต่บุญกุศลถ้าเราไปฟังแต่บุญกุศล เห็นไหม เราก็หวังแต่อนาคต ถ้าเราหวังอนาคตนั้น ถ้าเราทำปัจจุบันไม่ได้ หวังอนาคตนั้นมันเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ถ้าปัจจุบันทำได้ เห็นไหม ปัจจุบันนี้ก็เจอศาสนา ปัจจุบันนี้ก็เจอมัคค-อริยสังขังที่จะสามารถทำให้พ้นจากกิเลสได้

ถ้าเราทำใจขึ้นมาได้ พยายามบังคับตนขึ้นมา ทำเดี๋ยวนี้ มันเป็นเรื่องยืนยัน มันเป็นเรื่องจริงใจ มันเป็นเรื่องจริงไม่ต้องไปรอข้างหน้า มันเป็นเรื่องจริงแล้วเรารับรู้ของเราเลย แล้วมันจะสิ้นสุดไปเดี๋ยวนี้ไง ทุกข์มันก็จะพ้นออกไปจากใจ แล้วเป็นผู้สบายไปก่อน แล้วมันจะรู้ตามความเป็นจริงว่าจิตดวงหลังมันดับอย่างไร? มันไม่สืบทอดอย่างไร? แล้วจะเข้าตามทันครูบาอาจารย์ของเราด้วย แล้วจะเป็นพยานต่อกัน เห็นความคิดเหมือนกัน เอวัง